

Adam Szeluga

"Fremdsprachliche
Lehr-Lern-Vorgänge im
kodematischen Blickfeld", Marian
Szcudrowski, Gdańsk 2009 :
[recenzja]

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 3,
311-313

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

BIBLIOGRAFIA

- DOBZYŃSKA T. (1993), *Tekst. Próba syntezy*. Warszawa.
- GRUCZA F. (1983), *Zagadnienia metalingwistyki*. Warszawa.
- GRUCZA S. (2007), *Od lingwistyki tekstu do lingwistyki tekstu specjalistycznego*. Warszawa.
- SEARLE J. (1974), *What is a speech act*, (w:) P. B. Allen, S. P. Corder (red.), *Papers in Applied Linguistics, The Edinburgh Course in Applied Linguistics T. 1*. Oxford.
- SUJKOWSKA-SOBISZ K., K. WYRWAS (2005), *Mały słownik terminów teorii tekstu*. Warszawa.
- WILKOŃ A. (2002), *Spójność i struktura tekstu. Wstęp do lingwistyki tekstu*. Kraków.

Mariusz Mela

Marian SZCZODROWSKI, *Fremdsprachliche Lehr-Lern-Vorgänge im kodematischen Blickfeld*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2009, 225 s.

Niniejszy tom jest zbiorem 21 tekstów, w tym 19 (artykułów, referatów) już wcześniej publikowanych w latach 2001-2008 oraz 2, będących aktualnie w druku. Sumują one wieloletni dorobek naukowy Mariana Szczodrowskiego, tworząc w pewnym sensie kolejną, czwartą już, jego monografię z zakresu glottokodematyki. Wcześniejsze dzieła z tej dziedziny to (chronologicznie ujmując): *Statyczne i dynamiczne struktury języka w aspekcie glottodydaktycznym (1988)*, *Steuerung der fremdsprachlichen Kommunikation (2001)* oraz *Glottokodematyka a nauka języków obcych (2004)*. Z takiej też perspektywy wymienionych wyżej rozpraw tegoż autora należy spojrzeć na ostatnią jego książkę, gdyż jest ona ich logicznym uzupełnieniem i ukoronowaniem wcześniejszych badań.

Publikacja składa się z czterech części, tworzących zarazem jej konstytutywne obszary: (1) Kodematyka a nauczanie języków obcych, (2) Kanały przetwarzania obcojęzycznych informacji/sygnalów, (3) Konstrukcja obcojęzycznego magazynu, (4) Obcojęzyczne działania w sytuacjach komunikacyjnych.

Pierwszy zakres problematyki charakteryzuje najistotniejsze relacje, zachodzące pomiędzy kodematyką a nauczaniem języków obcych. Efektywne przyswajanie języka obcego warunkują odpowiednie rodzaje strategii oraz sterowania w układach glottodydaktycznych. Istotnym rozróżnieniem, które czyni autor, są procesy akwizycji języka w warunkach realnej komunikacji językowej oraz w warunkach komunikacji szkolnej, czyli sterowanej dydaktycznie. W takich zinstytucjonalizowanych formach nauczania języków obcych podkreśla się centralną rolę sterowania komunikacją przez nauczyciela i bezpośredni przekaz informacji w kierunku uczących się, w celu zdekodowania odpowiednich sygnałów na poszczególnych płaszczyznach: fonetyczno-fonologicznej, graficzno-grafematycznej oraz seman-

tyczno-gramatycznej. Sterowanie procesem komunikacji jest w dużym stopniu zależne od mechanizmów samoregulujących, usytuowanych w uczących się podmiotach. Informacje językowe wspomagają w tym procesie również te poza- czy parajęzykowe, stając się istotnym elementem układu komunikacyjnego. Właściwy proces przyswajania/ uczenia się zachodzi w czasie zakodowywania informacji, gdy nowe struktury języka przeistaczają się w magazynie uczącego się stopniowo w matryce językowe. Zdefiniowanie tego terminu (zakodowanie/zakodowywanie) istotnie poszerza dotychczasowy układ glottodydaktyczny i jest zarazem szczególnym osiągnięciem autora (s. 40-46). Różne typy interakcji, biorące udział w akcjach i interakcjach pomiędzy partnerami komunikacyjnymi, podlegają dalszej typologii i szczegółowemu opisowi. Przygotowują one tym samym także uczniów do uczestnictwa w realnych sytuacjach komunikacyjnych (por. s. 9).

O możliwych kanałach transmisji obcojęzycznych informacji traktuje drugi rozdział książki. Autor wyróżnia i specyfikuje intraindywidualne oraz interdywidualne kanały komunikacji. Pierwsze z nich funkcjonują w nauczycielu oraz uczących się a drugie pomiędzy nimi, czyli pomiędzy nadawcą a odbiorcą. Kanały te funkcjonują zarówno w języku mówionym, jak i pisanym, w komunikacji jedno- i dwutorowej. Modelom towarzyszą szczegółowe omówienia sposobów ich działania, na poziomie poszczególnych faz aktu komunikacji. Rozwinięciem tej tematyki jest analiza sprzężenia i sprzężenia zwrotnego, które determinują kierunki przepływu informacji a tym samym także i zdolność do skutecznego komunikowania się nadawcy i odbiorcy. Tak więc komunikacja obcojęzyczna zachodzi zarówno w jedno-, jak i wielokierunkowym układzie sprzężenia.

Przetwarzanie informacji językowych i pozajęzykowych dokonuje się za pomocą mechanizmu magazynowania. Autor precyzyjnie opisuje następujące po sobie etapy tego procesu w magazynie użytkownika języka. Są to w kolejności: jego budowa, rozbudowa i dalsza rozbudowa. Receptywne i produktywne umiejętności i sprawności uczącego się danego języka ulegają w tych poszczególnych fazach istotnej progresji.

Ostatni, czwarty rozdział, podejmuje analizę działania językowego i to w podwójnym wymiarze: nauczyciela i uczniów. Działanie językowe, zarówno w wariancie języka mówionego, jak też i pisanego, pozwala wyrażać swoje intencje komunikacyjne a równocześnie jest też przedsięwzięciem o charakterze dydaktycznym. W przypadku pojęcia działanie językowe sumują się nie tylko pojedyncze struktury językowe (obcojęzyczne), ale i wszelkie środki pozajęzykowe, wykorzystywane w aktach mownych. W obu formach komunikacji odzwierciedlane są różnorakie typy komunikacji, odpowiednio do ról społecznych, jakie poszczególnym uczestnikom aktu komunikacji przypadły w udziale. W czasie obcojęzycznej komunikacji w warunkach sterowanych dydaktycznie uczeń zmuszony jest dokonać porównania tych ról w języku ojczystym i obcym. Sytuacja taka wymusza nieuchronnie także porównania międzykulturowe, w układzie język ojczysty ucznia vs opanowywany język obcy. Perspektywa innej kultury znacząco utrudnia podjęcie obcych ról społecznych oraz wynikających z nich norm zachowań, czyniąc

akt komunikacji jeszcze bardziej skomplikowanym. Nie bez znaczenia w aspekcie glottodydaktycznym pozostają więc nie tylko wzajemne relacje języka ojczystego jako wyjściowego i języka obcego jako docelowego, ale także własnej kultury jako kultury wyjściowej oraz obcej kultury jako kultury docelowej. Tzw. kompetencja interkulturowa jest zatem niezbędnym komponentem kompetencji komunikacyjnej w danym języku (s. 200-206).

Tom uzupełniają: bogata literatura przedmiotu, prymarna bibliografia zamieszczonych tekstów oraz zestawienie bardzo licznych schematów, modeli i wykresów, znacząco ułatwiających percepcję przedstawianych zagadnień. Sumując, należałoby raz jeszcze podkreślić całościowy, komplementarny charakter podejmowanej tematyki, jak i jej wnikliwe przestudiowanie. Zebranie w jednym tomie wielu różnych tekstów daje czytelnikowi szansę dotarcia nie tylko do wybranych, ale właśnie wszystkich, publikacji autora i ich pełną analizę.

Fremdsprachliche Lehr-Lern-Vorgänge im kodematischen Blickfeld stanowi zatem niezwykle ważną pozycję z zakresu glottodydaktyki oraz glottokodematyki, jak i godną polecenia, szczególnie tym wszystkim, których tematyka akwizycji języka, zwłaszcza języka obcego, wyjątkowo interesuje.

BIBLIOGRAFIA

SZCZODROWSKI M. (1988), *Statyczne i dynamiczne struktury języka w aspekcie glottodydaktycznym*. Szczecin.

SZCZODROWSKI M. (2001), *Steuerung fremdsprachlicher Kommunikation*. Gdańsk.

SZCZODROWSKI M. (2004), *Glottokodematyka a nauka języków obcych*. Gdańsk.

Adam Szeluga

Stefan Forlicz *Informacja w biznesie*. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008, 206 s.

Stefan Forlicz jest profesorem i zarazem rektorem Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu. Na jego dorobek naukowy składa się wiele publikacji z zakresu ekonomii i statystyki matematycznej. Od szeregu lat przedmiotem jego zainteresowań jest również zagadnienie informacji i jej znaczenie dla gospodarki, co zaowocowało najnowszą publikacją pt. *Informacja w biznesie*.

Celem tej publikacji jest – jak autor podkreśla we wstępie – zaprezentowanie wielu różnych aspektów problemu informacji i jej znaczenia dla procesów gospodarowania. Autor słusznie stwierdza, że jak dotychczas brak jest opracowań ujmu-